

Konferencja „Kroniki parafialne jako źródła historyczne”, Przemyśl, 14 czerwca 2022 r.

14 czerwca 2022 r. w siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu odbyła się konferencja pt. „Kroniki parafialne jako źródła historyczne”. Konferencja została zorganizowana przez Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Przemyślu, Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Rzeszowie oraz Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu. Partnerami wydarzenia były archiwa państwowe – Archiwum Państwowe w Przemyślu oraz Archiwum Państwowe w Rzeszowie. Patronat medialny nad imprezą objął miesięcznik „Nasz Przemyśl” wraz z Radiem Fara Rozgłośnią Archidiecezji Przemyskiej.

W imieniu organizatorów uczestników przywitała dr Ewa Grin-Piszczyk oraz prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu Waldemar Wiglusz.

Moderatorem pierwszej sesji był dr hab. Jan Pisuliński, prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego. Najpierw głos zabrał dr Arkadiusz Więch (Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego), przedstawił on temat „Kroniki parafialne jako źródło do badań społeczności lokalnych na obszarze Galicji”, obrazując go przykładami kronik parafii w Starym Żmigrodzie oraz Rzochowie (obecnie część Mielca). Kroniki te zostały opracowane naukowo i wydane drukiem (*Kronika parafii Rzochów 1837–1971*, wyd. K. Haptaś, Kolbuszowa 2014; *Kronika kościoła parafialnego w Starym Żmigrodzie*, oprac. i wstęp D. Nowak, Krosno 2018). E. Grin-Piszczyk (Archiwum Państwowe w Przemyślu, SAP Oddział w Przemyślu) omówiła kroniki parafialne parafii rzymsko- i greckokatolickich znajdujących się w zasobie Archiwum Państwowego w Przemyślu. Są to kroniki parafii w Tartakowie i Wojniłowie (obrządek łaciński) oraz parafii w Grabiu, Dębnie w powiecie leżajskim oraz Smolniku koło Lutowisk (obrządek grecki). Następnie dr Grzegorz Klebowicz (Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu) zapoznał słuchaczy z zagadnieniem przedstawiania dziejów parafii na stronach www oraz profilach społecznościowych parafii rzymskokatolickich archidiecezji przemyskiej. Z podanych przykładów wynika, że zawartość i treść stron www parafii archidiecezji przemyskiej zależy przede wszystkim od zaangażowania i chęci osób tworzących lub administrujących strony.

Drugą sesję poprowadził dr hab. Szczepan Kozak, prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego. Ks. dr Marcin Kapłon (Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu) zaprezentował temat *Kroniki parafialne w Archidiecezji Przemyskiej o.ł. na przykładzie parafii dekanatu Przemyśl III*. Następnie mgr Łukasz Podolak (Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Przemyślu, Uniwersytet Rzeszowski) dokonał porównania obrazu powojennej administracji lokalnej w kronikach parafialnych ks. Józefa Mroczkowskiego z Oleszyc oraz ks. Romana Penca proboszcza w Przeworsku. Te kroniki także doczekały się wydania (*Obserwator. Pogranicze polsko-ukraińskie w krwawych latach 1939–1947. Pożogi, ucieczki, przesiedlenia, echa Wołynia*, Warszawa 2013; „Kronika” ks. Romana Penca proboszcza w Przeworsku (lata 1944–1951), wybór i opracowanie S. Kozak, Przeworsk 2020).

Ostatnia sesja była moderowana przez dr. Grzegorza Klebowicza. Podczas jej trwania prelegenci przedstawili przykłady zapisów o charakterze kronikarskim. Dr Adam Szczupak (Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie) omówił zawartość rękopisu *Zapiski ważniejszych wydarzeń w przemyskiej kapitule i Kościele greckokatolickim* ks. Mirona Podolińskiego i jego znaczenie jako źródła do dziejów parafii greckokatolickiej w Przemyślu i eparchii przemyskiej. *Zapiski...* to rzadko wykorzystywany przez badaczy rękopis, znajdujący się w zbiorach Archiwum Państwowego w Przemyślu. Mgr Krzysztof Łyko (Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Rzeszowie, Archiwum Państwowe w Rzeszowie) zapoznał słuchaczy z zapisami kronikarskimi sporządzonymi przez ks. Jana Kiełbusiewicza w Księdze rozporządzeń Parafii Rzymskokatolickiej w Trzcianie k. Rzeszowa. Dotyczyły one przebiegu epidemii cholery.

Ożywiona dyskusja będąca podsumowaniem konferencji oraz obecność gości, m.in. z Sandomierza i Jarosławia, potwierdziły, że temat kronik parafialnych jest niezwykle ciekawym zagadnieniem badawczym.

Ewa Grin-Piszczek

Archiwum Państwowe w Przemyślu
Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Przemyślu